

Чуйко Вадим Леонідович

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (м. Київ, Україна)

<https://orcid.org/0000-0002-2127-1411>

e-mail: Chuiko1@ukr.net

СУСПІЛЬНЕ ІСНУВАННЯ ЯКУМОВА ТВОРЕННЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ СУБ'ЄКТА

Резюме

Коли ми констатуємо існування реальності, яка впливає на буття людини та виявляє її неспроможність впливати на реальність позитивним чином, ми виявляємо відсутність суб'єктності. Однак, у нашому випадку мова не йде про концепт «смерть суб'єкта», а про усвідомлення втрати суб'єктності та пошук шляхів її відтворення. Таким чином, згадуючи про концепт «актора», обґрунтовуємо концепт «людини як Суверена». На відміну від юридичного тлумачення, яке присутнє у міжнародному праві, пропонуємо ввести визначення суверенітету як такої сутності, без якої існування неможливе. Зокрема, індоєвропейська сутність існування людини презентує суверенітет індивіда, а інші — родину, групу, плем'я, етнос, державу, верховного ієрарха та тощо. Змістовно суверенітет презентує знання про властивості іншого (дійсне знання про існування).

Дана студія дозволила обґрунтувати, що здатність відповідально укладати угоди виявляє людину, яка має волю та може визначатися терміном «суверен». У свою чергу, угоди здебільшого укладаються із тими, кого не можна проігнорувати. Відповідно, реалізується комплементарний зв'язок із об'єктивними обставинами, в якому культура, пізнання, наука та інтелект є складовими збільшення суверенітету. Оскільки суверенітет в суспільстві виявляє себе у формі волі, вона є обов'язковим елементом цілісності суверена, який виявляє її актом довіри чи недовіри.

Ключові слова: суверен, суб'єкт, актор, суспільна угода.

Вступ

Надаючи свіжості власним уявленням шляхом їх звільнення від випадкового та нав'язливості бажань, за допомогою «бажань не мати бажань» (М. Гайдеггер), використовую метод занурення у мислення, який

вимагає визнання існування реальності де для бажань, переживань, почуттів не має бути місця [1]. Таким місцем стає мова, а не психічні чи душевні події. Загалом, мова (мовлення) постає не тільки як дім буття мислення, а як дім його народження. Вона стримує «тварність» та активізує створення уявлень шляхом їх підкорення знакам, а не сенсорам, що почали культивувати ще в Олександрійській академії та поширювалося в Україні під назвою «Київські книжники». Цю здатність керуватися знаками адекватно означувати терміном «інтелект», протиставляючи його досвіду, який активізується сенсорами. Розділяючи досвід та інтелект використовую українізований термін «с-відомість», який встановлює зв'язок зі здатністю відати, а не лише знати, тому людей, яких називали в Україні «ведунами» не можна ототожнювати зі знаючими. Знаки дозволяють бути в тотожності та злагоді з самим собою, тоді як залежне від сенсорів формує мінливе переживання буття, яке являє одиничне, завжди унікальне, бо постає як подія, наприклад, друга після першої. Тому вказана дійсність для людей стає джерелом їх проблем, що усвідомлюються як зустріч із незалежним від них існуванням, про яке можна казати наступне: «знають, що не знають».

Якщо усвідомлюєш, що започатковуєш свої дії з метою отримати певний результат, але отримуєш інший непередбачуваний, тоді маєш усвідомити наявність реальності, яка інша, незалежна від тебе. Вказана констатація існування реальності, яка впливає на моє життя та виявляє мою неспроможність впливати на неї позитивним для мене чином, являє відсутність у таких випадках власної суб'єктності. Однак, у нашому випадку мова не йде про смерть суб'єкта, а про усвідомлення втрати суб'єктності та пошук шляхів її відтворення.

Залишаючи за межами нашої уваги концепт «актора», повертаю до іншого розуміння людини як Суверена. На відміну від правового тлумачення, яке присутнє у міжнародному праві, пропоную ввести визначення суверенітету як сутності без якої існування неможливе. Зокрема, індоєвропейська сутність існування презентує суверенітет індивіда, інші – родину, групу, плем'я, етнос, державу, верховного ієрарха та тощо. Змістовно суверенітет презентує знання про властивості іншого (дійсне знання про існування). Тому, в такому контексті, наука може визначатися як метод збільшення суверенітету.

Методи дослідження

Використовуються методи фундаментальної онтології, зокрема, метод занурення у мислення, який вимагає визнання існування реальності де для бажань, переживань, почуттів не має бути місця. Таким місцем стає мова, а не психічні чи душевні події.

За допомогою використання українізованого тлумачення терміну «с-відомість», який встановлює зв'язок зі здатністю відати, а не лише знати, розділяються поняття «досвід» та «інтелект».

На відміну від правового тлумачення, яке присутнє у міжнародному праві, пропонується визначення суверенітету як сутності без якої існування неможливе.

На основі гуманітарного застосування концепту «атомізму», визначено, що суспільство, яке культивує заборону власної волі (розглядаючи її як злочин), можна розглядати за таке, що знищується.

Результати дослідження

Приймаючи антропність як складну множину властивостей, яка не самовизначається, безмежно різна, локалізована мінливими обставинами довкілля [2], за допомогою протиставлення їй соціальності, як наслідок самовизначення суверенів, що реалізується угодою, заснованій на здатності людини бути відповідальною за її збереження, культивування необхідних умов її чинності, може впроваджувати ідею інституційного існування суспільства.

Здатний до укладання угоди — людина, що має волю, є суверен. У свою чергу, угода здебільшого укладається з тим, кого не можна відмінити. Тому можна вести мову про комплементарну будову зв'язку із об'єктивними обставинами де культура, пізнання, наука, інтелект є складові збільшення суверенітету. Оскільки суверенітет в суспільстві виявляє себе у формі волі, вона є обов'язковим елементом цілісності суверена. У свою чергу, суверенітет є визначення обов'язкової властивості цілого, тобто створеного угодою суспільного атома. Також маємо враховувати, що у неподільного стільки частин скільки необхідно для існування цілого (атомарний стан є набір властивостей, який зберігає цілісність). Тому суспільство, яке культивує заборону власної волі (розглядаючи її як злочин), метафорично можна розглядати за таке, що «розщеплює атоми започатковуючи ядерний вибух».

Застосування термінів «суверен» та «угода» виявляє, що існування суспільства сформованого з тотожних, по визначенню, елементів множини створює лише масу, людину маси, зокрема, «братів і сестер» (християнство), «підцинку нації» (А. Гітлер), «робітничий клас» (В. Ульянов), «людина маси» (Ортега-і-Гассет). Якщо люди не об'єднуються в однорідну сумарну множину, а утворюють складний космос соціальних зв'язків, тоді виявляємо трансформації, здатність суспільства набувати якісно нових властивостей за допомогою поєднання різних людей як носіїв своєї інакшості, які не самозречуються від неї, діють у своїх унікальних інтересах та іменуються

терміном «суверен». Суверени, створюючи угодами складний космос соціальних зв'язків, будують реальність де започатковуючи дії з метою отримати певний результат, за допомогою створення нової реальності як комплексу, а не суми складових, повертають людині її здатність бути суб'єктом вирішення проблем, які ще ніхто ніколи не вирішував.

Звертаючись до відомої тези «неможна жити в суспільстві та бути незалежним від нього», означу, що люди народжуються як залежні (батьків не обирають) отримуючи від суспільства можливість стати незалежними. Такий зв'язок не можна ототожнювати зі звільненням із в'язниці. Тут мова йде перетворення трансцендентного в іманентне де незалежність супроводжується через довіру, сприйняття способу існування як умову самого існування.

Творення вільного суб'єкта відбувається як включення індивіда в угоду де сторони зобов'язують себе на підставі довіри бути відповідальними за прийняті зобов'язання. Інакше індивід втрачає свою суб'єктоспроможність. У свою чергу, існуюча суспільність може ув'язнювати індивідів зобов'язуючи їх жити за нормами мертвих і владарюючих живих, до яких індивід не має довіри, як до джерела «блага».

Довіра має таку унікальну властивість, що її неможливо відібрати у людини, доки вона має свідомість. Здатність приховувати недовіру за маскою довіри є лише інша сторона довіри. Незалежність як дійсність може бути присутня лише у тому випадку, коли воля мертвих і живих стосовно індивіда буде спиратися на його довіру.

Іншими словами, поділяючи покоління (як запропонував зробити Тарас Шевченко) на мертвих, живих і ненароджених виявляємо проблему створення умов для останніх, бо ненароджені мають постати як суб'єкти угоди, а не її в'язні. Якщо дану суперечність не буде розв'язано, тоді мова має йти про в'язницю вдало описану Ф. Ніцше [2], а не про незалежних. Парадокс полягає у тому, щоб мертві та живі отримали довіру ненароджених, інакше угоди постійно будуть знищуватися за допомогою застосування сили, переписуватися пропонуючи «вічну війну» мертвих, живих і ненароджених.

Оскільки рішення тут і тепер приймають живі, їм доведеться стати мудрими, такими які знають про своє незнання, а тому обмежують власне своєвілля тимчасовістю ряду угод, що уможлиблює вплив ненароджених на майбутні угоди, довіру до них. У даному випадку, мені здається, можна застосувати термінологію з будівельної справи («конструкція», «монтаж», «демонтаж»). Конструкція тільки тоді вважається завершеною, якщо до проекту монтажу додано проект демонтажу. Цікаво, що за таких умов навіть творці можуть розглядатися як незалежні від створеного ними. Стосовно об'єднання людей у державну організацію, яку прагнуть приватизувати, так звані «бюрократи», треба вказати, що громада, громадяни

по відношенню до неї є засновники та утримувачі держави як установи, тому саме вони є її спадкові акціонери, які мають право переглядати угоду, стосовно визначення «долі», частки, що їм належить у спільній справі.

На відміну, наприклад, від знання істини, яку зазвичай доводять, знання методу застосовують на підставі довіри явленої очікуванням. Така довіра є винятково суб'єктивним ставленням, оскільки завжди існує можливість для скептицизму, що народжує недовіру: «сумніватися можна в усьому» (Р. Декарт). Якщо йдеться про кризу довіри до методу, то маємо констатувати про наявну недовіру людини собі, оскільки самопрезентація відбувається винятково у формі демонстративного повторення послідовності дій із передбачуваним результатом (метод), що констатується як «можу». Іншими словами, зазначений феномен недовіри змістовно виявляє усвідомлення неспроможності нести відповідальність за свої слова та вчинки, оскільки їхній наслідок може бути неоднозначним.

Протиставляючи знання-методу знання-істини важливо брати до уваги, що істину уявляють як визначення обставин незалежних від волі та бажань. Таким чином, усвідомлення вказаних об'єктивних обставин є осмисленим і свідомим ставленням до свого зв'язку з дійсністю, існуючою незалежно від свідомості. У випадку зі знанням методу, присутнє лише ставлення до самого себе, тому таке знання може опосередковуватися істиною, а також може ігнорувати її. Наприклад, коли підлеглий солдат отримує від командира команду, він здатен імперативно актуалізувати метод за сигналом, не маючи жодного уявлення про дійсність, до якої він буде застосований. Масовим чином актуалізацію послідовності дій із передбачуваними наслідками на основі сигналу-команди, у формі спеціальних знаків, ми виявляємо в реалізації алгоритмів комп'ютерних програм.

Також слід вказати на феномен аметодологізму, який є різновидом адаптації до буття в умовах суспільного заперечення споживчої цінності істини як «задоволення інтелектуальної спраги», оскільки визнання існування останньої передбачає визнання існування суб'єкта як самочинної сутності. Тут мова йде про буття людини шляхом виживання в культурі, де основною цінністю визнається пристосовуваність, що стимулює потребу «дати опис ... світу, у якому значення руху та його флуктуації набагато важливіше за визначення структур, організацій, постійних величин» [3]. Тут йдеться про особливу активність людини, яку можна означити як споживацька. «Споживач», усвідомивши непередбачуваність наслідків власної активності, шукає плюральну можливість різних смислоутворень для ситуативного пристосування себе до прийнятних (спокусливих) процедур реконструкції смислів, які для пристосування до «нових обставин» замінюють усвідомлене незнання на демонстрацію еквівокації знання інтерпретуючою компетентністю («ніби щось знаю»). Тим самим інтерпретуюча компетентність здійснює своєрідну ідентифікацію знання як потрібного

для успіху (кар'єри, добробуту, блиску іміджу ...), що вкорінюється аксіологічними виправданнями та характеристиками, вбудовуючи людину в поточний момент ситуативно-локальної множини зручних принципів пристосування до умовних стандартів. Як наслідок, деконструюється цінність пояснення та розуміння, актуалізується цінування престижних зразків. Наприклад істина, якщо вона не гарантує успіху, не приймається як цінність і може активно замінюватися на віртуальні обіцянки бажаних благ.

Функціонально аметодологізм [4] полягає у редукції методу до рецепту, що провокується споживацьким ставленням до послідовності дій із передбачуванним та бажаним результатом, яке актуалізує домінування операціональних характеристик, застосування типологізуючих класифікацій, руйнування систематизації. За таких умов інновація постає як стороння щодо людини подія, що спостерігалася в уявленнях, поширених до Нового часу, коли креація нового визнавалася характеристикою надприродного, а створене людиною — наслідком слідування Творцю або втіленням існуючого ідеального зразку.

Споживацьким ставленням аметодологізм руйнує теорію як цінність, оскільки опис, демонструючи дію закону, заперечує розумність заміни істини на аксіологічно підкріплені віртуальні обіцянки благ. Відбувається ігнорування істини як елемента, що опосередковує зв'язок дій людини з об'єктивними речами. Поширеним виявом такого ігнорування можна визнати скептицизм щодо науково знання. Як зауважує П. Фейерабенд «...наукове знання не можна вважати універсальною мірою переваги», оскільки наука — це «дослідження, скероване прагненням об'єктивності» [5, с. 53]. З огляду на це «...рішення щодо прийнятих цінностей та використання в їхньому контексті науки не належить самій науці» [5, с. 53].

Як відомо, саме філософська спекуляція про Абсолют як сутність, першопричину та мету речей, започаткована ще Аристотелем, пропонує невідрефлексований опис перекинутої з ніг на голову цілеспрямованої діяльності людини, що не турбується походженням мети (не сумнівається). «Цільова причина», за Аристотелем, існує як невід'ємна характеристика незалежної від волі та бажань людини дійсності, а тому людина стає зобов'язаною рішуче та вправно виконувати її вказівки. Це найбільш помітно, якщо звернутися до невдалої спроби рефлексії ідеї Абсолюту, яку здійснив Аврелій Августин. Вона виявила лише «Deus sub ratione deitatis», тобто виокремила «образ Божий» в особистісному ставленні до світу як образ того, хто головний, любить, карає, обурюється, хазяйнує, виявляє та нав'язує свою волю, має підданих.

Застосування характеристики «невдала спроба рефлексії» пов'язана з тим, що Августин, розкривши підпорядкованість активної цілеспрямованої діяльності однієї людини (як підданої) іншій людині, яка командує, фактично виявивши феномен «людина-актор», що завжди керується

створеними персоналізованою іпостассю «мети усіх речей» та наявними в оточуючій дійсності конструктами, зобов'язав людину бути тим, хто рішуче та вправно виконує команди. Іншими словами, ним було відкрито, що зорієнтована вірою людина має завжди трансцендентовану мету, яка спрямовує її (буквально: «раб Божий»).

Актуалізація поняття «людина-суб'єкт», пов'язана з діяльністю Р. Декарта, змістовно заперечувала зведення розуміння людини до актора, незважаючи на те, що термін людина-актор виник значно пізніше внаслідок наступного заперечення людини як суб'єкта (наприклад, у формі концепту «смерть суб'єкта»).

Якщо поширене нині поняття людина-актор розглядати через характеристику «підданий», то стає помітним, що, наприклад, християнство, здійснюючи проповідання любові до ближнього, долаючи драматизм протиставлення відмінностей господаря і раба, простим сумарним об'єднанням усіх як «братів» і «сестер», створює суто сумарне єднання людей у масу, народи тощо. Тим самим воно втрачає можливість створити складну єдність різного. Подібне спрощення спостерігається в концептах лібералізму, мультикультуралізму, комунізму, націонал-соціалізму тощо. Смысл запровадження такої спрощеної редукції полягає в тому, що для утворення сумарного об'єднання людей не треба створювати методологію. Достатньо сконструйованої «картинки світу», щоб отримати зовнішній щодо людей скеровуючий зразок, який об'єднує їх у маси, натовпи, класи.

Стосовно інновацій, то проблема такого сумуючого поєднання в Україні ще за часів СРСР визначалася через термін інтеграція науки і практики. Однак у 1994 р. після виголошення всесвітньою спілкою трансдисциплінарних дослідників «Конвенції дисциплінарного суверенітету» прагнення створення універсальних поєднань, метаконструктів було визнано хибним.

Виокремлюючи за допомогою методологічного індивідуалізму [6] домовленість як основу створення складного комплексного єднання різних людей, наприклад у групу міждисциплінарних дослідників, які дотримуються принципу дисциплінарного суверенітету, виявляємо неможливість обмежитися в описі учасників складного комплексного єднання ні терміном актор, ні терміном суб'єкт. У групі міждисциплінарних дослідників ефективне єднання математика, хіміка, фізика, кібернетика, біолога, філософа, соціолога, психолога, інженера відбувається на основі усвідомлення того що, наприклад, людина-фізик розуміє неможливість вирішити проблему за допомогою лише фізики, що різні люди як учасники такого дослідження є різними фахівцями: кожний персонально як суверен має знання та досвід, яким інші не володіють. Відповідно, така група створюється, оскільки кожен з учасників: усвідомлює свою дисциплінарну обмеженість, свою неможливість бути актором (усвідомлює, що потрібне для

вирішення проблеми йому невідоме); а також розуміє свою неможливість бути суб'єктом вирішення проблеми без допомоги інших (носіїв знання про йому невідоме). У зазначеному випадку кожний окремо, як учасник договору про співпрацю, не є суб'єктом чи актором, а носієм знань про певну послідовність дій, умови їхнього успішного здійснення, потрібних для отримання певного передбачуваного результату, який дотримується принципу дисциплінарного суверенітету (не втручається у справи іншого як носія знань та умінь).

Оскільки право на довіру іншого в умовах дисциплінарного суверенітету індивід отримує через наочну демонстрацію своїх можливостей (здібностей, умінь, знань, досвіду, тощо), то він може визначатися терміном суверен.

Людина-суверен, керуючись усвідомленням своєї індивідуальної неспроможності бути суб'єктом розв'язання проблеми без допомоги інших, стає свідомим учасником домовленостей, які започатковують нове поєднання людей у спільноту — суб'єкта інновації, як дійсність, здатну вирішувати складні комплексні проблеми. Також людина-суверен розуміє неспроможність вирішувати такі проблеми людиною-агентом, оскільки всезнаючих не існує, а якщо існують, тоді як це було показано в «Бенкеті» Платона, йому вже нічого не потрібно (знання і пізнання насамперед). Об'єднуючись через усвідомлення себе незнаючими, суверени створюють колективного суб'єкта, наприклад для розв'язання проблеми виходу людини у космос (відомий приклад успішного створення колективного суб'єкта розв'язання складної міждисциплінарної проблеми), який зникає («смерть суб'єкта») після успішного завершення програми дослідження.

Однак зазначена смерть суб'єкта стає приводом для зацікавлення суверенами іншою проблемою з наступним початком народження нового суб'єкта як творця наступних інновацій.

Здатність суб'єкта інновацій «народжуватися у власній смерті» демонструє обов'язкову інтегрованість об'єктом учасників інновації в досліджувані явища незалежно від того, чи досліджується антропогенна, чи природна, чи техногенна дійсність. У зазначеному випадку, реалізуючи настанову Сократа знати про своє незнання, суверен інновацій демонструє знання самого себе як дисциплінарно обмеженого та звертається до сократівського методу «маєвтики» реалізуючи свою суверенну спроможність стати суб'єктом (тим, хто пов'язаний із незалежною від його волі та бажань об'єктивністю), доповнивши свої можливості можливостями іншого.

Незалежність об'єктивності демонструється суверену існуванням його незнання, бо у випадку «знаю» об'єктивність уже стала заміненою на конструкт. Відповідно, може йтися не тільки про колектив-суб'єкта, а й про людину-суб'єкта, яка щоденно вирішує різні проблеми, умираючи та народжуючись у їхніх вирішеннях і появі нових. Здатність суверена ставати

суб'єктом — творцем розв'язання різних проблем не заперечує можливості рольового їхнього вирішення людиною-актором. Людина-актор лише відіграє певну роль (наприклад, демонструє кваліфікацію), за лаштунками якої завжди є режисер. Людина-суб'єкт створює унікальне, оригінальне рішення. Інакше кажучи, контекст інновацій виявляє, що суверен здатен проявляти себе і суб'єктом, й актором, якщо можна досягнути бажаного, повторюючи відому роль «без особливих зусиль».

Протистояння в людині здатності бути суб'єктом й актором драматично виявило себе в започаткованій розпадом СРСР деіндустріалізації України, що набула форми регіоналізації. Виникли індустріальні та постіндустріальні регіони. Характеризуючи відмінність індустріального способу існування людини та постіндустріального інноваційного можна зауважити таке. Індустріальна людина є такою соціо-біологічною істотою, що уніфікує свою життєву унікальність під стандартизовані (узагальнені) вимоги суспільства (наприклад професійні). Зазначена уніфікація переважно презентується демонстрацією повсякденної здатності актора діяти цілеспрямовано (до початку своїх дій має передбачуватися їхній наслідок), а тому його діяльність завжди передбачувана, повторювана, наче закон природи. Суспільна оцінка такої людини може здійснюватися за допомогою поняття кваліфікація, яка вважається вищою у людини, здатної повторити без помилок «операцію» своїх цілеспрямованих дій за одиницю часу більшу кількість разів ніж інша людина. Здатність повторитися за одиницю часу більшу кількість разів стає джерелом її суспільного визнання, більшої оплати, гарантованих благ. З огляду на це індустріальну людину адекватно порівнюють із машиною, наприклад у М. Вебера [7].

Постіндустріальна людина характеризується здатністю збереження своєї природної унікальності, вирішуючи новаторські, завжди ексклюзивні завдання, оскільки повторення її рішення стає способом буття сконструйованої технології. Зрозуміло, що такий рівень автоматизації техніки, що дозволяє звільнити людину від повсякденного повторення операцій (уподібнення людини силам природи) є наслідком історичного інноваційного технічного (технологічного) поступу. Зазначену діяльність не можна звести до поняття «цілеспрямована дія», оскільки при вирішенні ексклюзивних завдань результат не може бути завжди передбачуваним, тому її дії іменують терміном «творчість».

Незважаючи на те, що у традиційних ученнях термін «постіндустріальне» вживають переважно стосовно технологічних новацій, щодо України також можна застосовувати зазначений термін, незважаючи на помітну відсутність в Україні новітньої промисловості. У зазначеному випадку ураховують, що нова техніка вже стала масовим елементом індивідуального побуту української родини, окремої людини. У цій ситуації варто послатися на відому думку М. Вебера [7], який вважав, що еволюція

техніки є реальністю, здатною диктувати людині способи її повсякденної життєдіяльності.

Із проникненням новітньої техніки в побут можна вести мову про зміну життєдіяльності, хоч у зазначеному конкретному випадку ми маємо справу з постіндустріальністю, започаткованою деструктивною деіндустріалізацією, що також можна назвати виявом технічної еволюції, що народжує постіндустріальну людину, зорієнтовану на відповідну техніку та технології. У нашому випадку так звану індустріальну людину можна визнати феноменом, зорієнтованим на відповідні індустріалізму технології. Спроба самозбереження «індустріального бараку» людини-актора, який протистоїть створенню ексклюзивних інноваційних технологій, що зменшують кількість рутинних повторювачів однієї операції та формує людей-суверенів, здатних обирати свою долю як носіїв осмисленого доповнення унікальних властивостей однієї людини унікальними властивостями Іншого, перетворюючи себе на суб'єкта вирішення актуальних проблем, може ставати чинником соціальних конфліктів.

Висновки

Людина-суверен, керуючись усвідомленням своєї індивідуальної неспроможності бути суб'єктом розв'язання проблеми без допомоги інших, стає свідомим учасником домовленостей, які започатковують нове поєднання людей у спільноту здатну вирішувати складні комплексні проблеми. Власне у домовленості презентується здатність людини бути сувереном.

Мова може йтися не тільки про колектив-суб'єкта, а й про людину-суб'єкта, яка щоденно вирішує різні проблеми, умираючи та народжуючись у їхніх вирішеннях і появі нових. Здатність суверена ставати суб'єктом — творцем розв'язання різних проблем не заперечує можливості рольового їхнього вирішення людиною-актором. Людина-актор лише відіграє певну роль (наприклад, демонструє кваліфікацію), за лаштунками якої завжди є режисер. На відміну від актора, людина-суб'єкт створює унікальне, оригінальне рішення.

Антропність постає як множина властивостей, яка не самовизначається, безмежно різна, локалізована мінливими обставинами довкілля, якій протиставлена соціальність як наслідок самовизначення суверенів, що реалізується угодою, заснованій на здатності людини бути відповідальною за її збереження, культивування необхідних умов її чинності. Тобто, бути сувереном.

Здатний до укладання угоди — людина, що має волю, є суверен. У свою чергу, угода здебільшого укладається з тим, кого не можна відмінити. Тому можна вести мову про комплементарну будову зв'язку із об'єктивними обставинами де культура, пізнання, наука, інтелект є складові збільшення суверенітету. Оскільки суверенітет в суспільстві виявляє

себе у формі волі, вона є обов'язковим елементом цілісності суверена, який виявляє її актом довіри чи недовіри.

Список посилань

1. Чуйко В. Л. Мышление и метод. Философия мышления / ред. кол. Л. Н. Богатая, И. С. Добронравова, Ф. В. Лазарев; отв. ред. Л. Н. Богатая. Одесса, 2013. С. 395–411.
2. Кримський С. Б. Запити філософських смислів. Київ: ПАРАПАН, 2003. 252 с.
3. Парсонс Т. О структуре социального действия; пер. с англ. Москва: Академический проект, 2002. 887 с.
4. Чуйко В. Л. Суб'єкт реконструюючої рефлексії. Вісник національного авіаційного університету. Зб. наук. праць. № 2 (10). Київ: НАУ-друк, 2009. С. 37–42.
5. Фейерабэнд П. Прощай, разум; пер. з англ. А. Л. Никифорова. Москва: АСТ: Астрель, 2010. 477 с.
6. Шумпетер Й. Капіталізм, соціалізм і демократія. Київ: Логос, 1995. 540 с.
7. Вебер М. Основные социологические понятия; пер. с нем.; сост., общ. ред. и послеслов. Ю. Н. Давыдова; предисл. П. П. Гайденко. Вебер. Избранные произведения. Москва: Прогресс, 1990. С. 602–643.

References

1. Chuiko, V.L. (2013). Mishlenie i metod. Filosohia mushlenia; red. kol. L. N. Bogataiy. I. S. Dobronravova, F. V. Lazarev: отв. red. L. N. Bogataiy. Odessa. S. 395–411 [in Ukrainian].
2. Krimskiy, S.B. (2003). Zapitu filosofskih smuslov. Kyiv: PARAPAN, 252 s. [in Ukrainian].
3. Parsons, T. (2002). O structure sotsialnogo deystviya; per. s angl. Moscov: Akadevmicheskij Proekt. 887 s. [in Russian].
4. Chuiko, V.L. (2009). Subiekt rekonstruiyryshyi refleksii. Visnik natsionalinogo aviacionnogo univerciteta. Zb. Nauk. Pr. no 2 (10). Kyiv: NAU-druk. S. 37–42 [in Ukrainian].
5. Feyerabend, P. (2010). Proshay, razum; per. s angl. A.L. Nikiforova. Moscov: AST: Astrel. 477 s. [in Russian].
6. Shumpeter, U. (1995). Kapitalizm, socialism i demokratia. Kyiv: Logos. 540 s. [in Ukrainian].
7. Veber, M. (1990). Osnovnyie sotsiologicheskie ponyatiya; per. s nem.; sost., obsch. red. i posleslov. Yu. N. Davidova; hredisl. P. P. Gaydenko. Veber M. Izbrannyye proizvedeniya. Moscov: Progress. S. 602–634 [in Russian].

Vadym Chuiko

Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine).

<https://orcid.org/0000-0002-2127-1411>

e-mail: Chuiko1@ukr.net

SOCIAL EXISTENCE AS A CONDITION FOR THE CREATION AND REPRODUCTION OF A SUBJECT

Abstract

When we state the existence of a reality that affects a person's existence and demonstrates his inability to influence this reality in a positive way, we find a lack of subjectivity. In our instance, however, we are not discussing the concept of «death of the subject,» but rather the recognition of the loss of subjectivity and the search for means to reproduce it. Thus, by recalling the concept of «actor,» the concept of «man as Sovereign» is substantiated. In contrast to the juristic interpretation found in international law, I propose to enter a definition of sovereignty as an entity without which existence is impossible. In particular, the Indo-European essence of human existence represents the sovereignty of the individual, while others represent the family, group, tribe, ethnic group, state, supreme hierarch, and so on. Substantially, sovereignty implies knowledge of the properties of other (real knowledge of existence).

This study allowed us to substantiate that the ability to form responsible agreements reveals a person who has the will and can be defined by the term «sovereign». In turn, agreements are mostly made with those who cannot be ignored. Therefore, a complementary connection with objective circumstances is realized, in which culture, knowledge, science and intellect are components of increasing sovereignty. Because sovereignty manifests itself in society in the form of will, it is a necessary component of the sovereign's integrity, which manifests itself in an act of trust or distrust.

Key words: sovereign, subject, actor, social agreement.

Стаття надійшла до редакції 17.03.21

© Чуйко В.Л., 2021